

EGYHAZTÖRTENELMI ADATOK.

CX.

FELJEGYZÉSEK KÉNOSI TŐZSÉR JÁNOS ÉLETÉRŐL.

Kénosi Tőzsér Jánosról, ki az unitarius egyháztörténelem uttörője volt, Uzoni Fosztó István, ki Kénosi Tőzsér Jánosnak mind a tordai rectorországban, mind a bágyoni papságban, mind az aranyos-tordaköri egyházi jegyzőségben, mind az unitárius egyháztörténelem adatainak feljegyzésiben közvetlen követője volt, az aranyos-tordai egyházköri jegyzőkönyv utolsó lapjára következőt jegyezte be latinul:

„Hadd végződjék be e jegyzőkönyv tisztelendő
Egyházköri jegyző Kénosi János halálával!“

Tisztelendő Kénosi Tőzsér János, Udvarhelyszéken, a Homoród vize mellől Kénosból, tanulmányait az unitáriusok kolozsvári collegiumában végezte be Főtisztelendő Sz. Abrahámi Mihály iskola igazgatása alatt. Onnan, a collegiumban Seniorságot viselvén az unitáriusok tordai iskolájába vitetett rectornak, melyet 21 évig igazgattott. Ott írta Teophilus monotheicus nevet vevén fel az erdélyi unitáriusok könyvtárát (bibliothecam) 1753. július hónapban, a melyet 1766-ban september 5-én tovább folytatás végett reám bizott (transposuit). Az unitáriusok nyomdájáról és az erdélyi unitáriusok egyházi történelmiről Teophilus ecclesiasticus néven a XVI. XVII. XVIII. századokból elmélkedett (meditatus est). A XVI. századból irt egy könyvet XVI. fejezettel, de nem végezhetette be. Az összegyűjtött adatokat (collectanea) halála után özvegyétől Marosköri egyházi jegyző Kozma Mihály vette meg. Az Isten igéjinek hirdetője volt Bágyonban tizenhat évig, a honnan Tisztelendő püspök ur közbenjárására a toroczkó-szent-györgyi ekklesia fogadta be 1771-ben. Betegségben töltött ott egy esztendő, a kinek helyébe Sz.-György nap körül Adamsról 1772. ebben az esztendőben Tisztelendő Sárdi István T.-Szt.-Györgyre vitetvén, ő maga Szabó Mihály ifj. és András méltóságos gróf Thoroczkai Zsigmond jobbágyai házában betegeskedett jelen 1772 ik év junius 27-én éjjelig, a hol a Jézus Krisztus által megmosogatott lelkit 64 éves korában Istenének kezébe ajánlotta. Porhüvelye a toroczkó-sz.-györgyi unitárius ekklesia temploma czintermének déli részébe temettetett el aranyos-tordaköri néhai esperes Koncz Boldizsár sirja mellé junius 28-án. A hallgatók nagy sokasága közt, egyházi beszédet tartott felette helybeli lelkész T.

Sárdi István és torcezkói lelkész T. Gejzanovics József (mindkettő, mindkét helyen új papok).

Nyugodjék békével megváltó Jézus Krisztusunknak dicsősséges eljöveteleig.

CXI.

UZONI FOSZTÓ ISTVÁN NEMZETSÉGI LESZÁRMAZÁSA.

(Saját jegyzetéből.)

1771-ben sok törekedésekkel a tisztelendő Superioroktól T.-Sz.-Gyögyről bágyoni papságra megnyeretett Uzoni Fosztó István, ki attól fogva itt papi és dioecesisz notariuszban van. Ennek az atyja Uzoni Fosztó János Háromszéken Árkoson kezdette 1717. deczemb. 1-én, Bölönben végezte 1769. deczemb. 19. LXXIX. esztendőskorában a tanító mesteri hivatalát, kiról a G. consistorium a G. protocollumban azt iratta: 1738. a consistorium Uzoni János atyánkfíát jó tanítónak lenni tudja. A nagyatyja Uzoni F. István ab Ao 1680. papi hivatalát viselt udvarhelyszéki némely ecclesiákban. Meghalt Bölönben, 1725. novemb. 15-én 80 esztendőskorában, mikor mesteri és papi hivatalban 52 esztendőt töltött. A Jobb atyja Uzoni Fosztó Márton Koppáni István esperestsége alatt Háromszéken az Illyefalvi Castellata ecclesiában papi hivatalban volt. Mitől fogva? Bizonyosan annis 1618—1622. De akkor Váradról hozatott Keserű Dajka János a Bethlen Gábor fejedelem papja 3. compagnia Brandenburgumi fegyveresekkel a fejedelem asszonyinak Cattarina Vilhelminának hadával Háromszékből nagy Practicával és violentiával az unitarius tanítókat kihányta LX. ecclesiából. És ezt a Fosztó Márton, hogy hirt tett az Olt vize melyekin és a Fekete ügy mellett, alatt fekvő ecclesiákban annak családságáról, s aztán repelláltak s nem bocsátották be Sz. Iványban, s azután több idébb való falukban. Ezért megkötöztette, mezitláb a kocsija után köttette, és úgy Fejérvárig hurczolván, ott elbocsátotta, s ő vitt hirt Radecius Bálint püspöknek a persecutio dolgáról, ki fejedelmi mandatummal eltiltatott Sinatgyüjtéstől, kirekesztetett Háromszéki Reliquiaknak visitalasoktól abban az egész seculumban. Ez volt Istennek amaz Eszkeze Uzoni Fosztó Márton, ki által egy néhány ecclesiák Háromszékben az unitaria sz. hűtben megmaradhattak. Azután Udvarhelyszéken predicatorokdott 1660-ik esztendeig, a mikor a Török Porta ellen támadó Rákoczi Györgynek elvesztésire küldetett sok Tatárok Udvarhelyszéket égetvén s rabolván Keményfalvi Papságában, hogy magát rabul az erdőbe meg nem adta, egy hegyes törrel oltalmazodván el lenek négyen, kikkel tusakodott 120 esztendőskorában (a mint fiának relatiojából hallatott) nyilakkal meglövöldözték s ott holt meg. Ennek Descendensinek Uzoni Fosztó Istvánnak Bágyonban vannak három fiai Dominicus, Petrus és Stephanus. Leányocskája Uzoni Fosztó Zsuzsánna Első felesége Bölöni Gazdagh Borbára, annak holta után a mostan élő Bölöni Kandal Judith.

Közli: CSEGEZY LÁSZLÓ.